

BESLUT

2021-09-06 Dnr: 20/03741,
21/00645, 739
och 1046

SAKEN

Modern och dottern, SVT2, 2020-07-12, kl. 19.30, 2020-08-19, kl. 19.30, 2020-08-22, kl. 9.00, 9.30, 10.00, 10.30 och 11.00, 2020-09-10, kl. 19.30, 2020-09-12, kl. 19.30, 2021-02-11, kl. 19.30, 2021-02-19, kl. 19.30, 2021-02-27, kl. 7.30, 8.00, 8.30 och 9.00, turkisk dramaserie; fråga om mediets genomslagskraft

BESLUT

Samtliga sändningar, förutom sändningarna den 22 augusti 2020, kl. 9.30 och 11.00, fällt. De strider mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Television AB ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

SÄNDNINGARNA

Modern och dottern var en turkisk dramaserie om en ung flicka, Melek, som bodde med sin mamma Şule och Şules pojkvän Cengiz. I handlingen förekom också en lärarinna från Meleks skola, Zeynep.

Nedan redogörs för innehållet i några av de granskade avsnitten. Där utspelade sig bland annat följande.

Sändningen den 12 juli 2020, kl. 19.30

Cengiz tryckte Şule mot väggen samtidigt som han höll upp en kniv framför hennes ansikte. Han satte kniven i en tavla bakom henne och hon skrek.

En man satt i Cengiz mammas soffa. Cengiz gick fram till mannen och skallade honom så att mannen föll bakåt mot en soffa. Mannen vädjade till Cengiz att inte slå honom. Cengiz sa att han skulle döda honom. Samtidigt syntes hur Melek satt ihopkrupen på golvet i ett rum intill.

Sändningen den 19 augusti 2020, kl. 19.30

Şule försökte lyfta sopsäcken för att gå ut med den. Hon kände på påsen och försökte sedan slita upp den. Efter en stund fick hon upp den och innanför var Melek. Melek sa att de lekte kurragömma. Şule såg chockad ut. Cengiz skrattade.

Melek sprang fram till Şule och började slå henne med en påse hon hade i handen samtidigt som hon skrek på henne. Şule fortsatte att slå i golvet precis intill Melek och skrika. Innehållet i plastpåsen åkte ut på golvet. Melek satt på golvet skydd mellan två möbler.

Sändningen den 22 augusti 2020, kl. 9.00

Cengiz drog långsamt fram ett bälte ur ett par byxor medan han såg på Melek. Han sa att han skulle lära henne att vara tyst. Bältet syntes i förgrunden framför Melek. Cengiz närmade sig Melek och lyfte handen med bältet i ett slag mot henne.

Sändningen den 22 augusti 2020, kl. 9.30

Meleks lärare, Zeynep, sprang genom en skolkorridor. På toaletten hittade hon Melek avsvimnad på rygg på golvet. Hon försökte skaka liv i Melek som inte reagerade. Melek sågs sedan ligga vaken, nerbäddad i en soffa.

Sändningen den 22 augusti 2020, kl. 10.00

Sändningen var en repris av avsnittet som sändes den 19 augusti 2020, kl. 19.30.

Sändningen den 22 augusti 2020, kl. 10.30

Zeynep gick förbi en hög med sopor utanför Meleks bostad. Hon hörde ett prassel och vände sig om mot soporna. En av påsarna rörde på sig och ett gnyende ljud hördes. Zeynep gick fram till soppåsen och började slita upp den. I påsen låg Melek smutsig och medtagen.

Sändningen den 22 augusti 2020, kl. 11.00

Zeynep bestämde sig för att ta med sig Melek och gömma undan henne. Cengiz blev arg på Sule när han upptäckte att Melek var borta. Sule sa till Cengiz att Melek trillat i vattnet och att hon inte skulle komma tillbaka. Zeyneps mamma släpps ur fängelset och söker kontakt med sin dotter.

Sändningen den 10 september 2020, kl. 19.30

Şule satt bredvid en man på en bar. Han höll fast henne i armen och hon försökte slita sig loss. När hon inte kom loss tog hon en glasflaska och slog honom i huvudet. Glaset krossades runt mannen. Han släppte taget om henne och föll bakåt. Cengiz skallade en man som försökt hålla fast honom.

Sändningen den 12 september 2020, kl. 19.30

I en tillbakablick i introet sågs en man skjuta Cengiz, därefter syntes en sekvens där Cengiz hotade att döda Zeynep om hon avslöjade att han hade fört bort henne.

Sedan sågs Zeynep sitta i en bil tillsammans med en man. Från sidorutan syntes en lastbil komma emot bilen, lastbilen körde in i sidan på bilen som voltade.

Sändningen den 11 februari 2022, kl. 19.30

Cengiz stod i en reception. Han skrek på receptionisten. Två vakter kom fram till honom och bad honom att lämna byggnaden. Cengiz skallade vakten som föll ner på golvet. Den andra vakten brottade ned Cengiz och slog honom med knytnäven i ansiktet. Vakterna började slå och sparka på Cengiz som fortsatt låg på golvet. Cengiz började blöda ur munnen. Den ena vakten slog honom i ansiktet på nytt.

Sändningen den 19 februari 2021, kl. 19.30

En man sprang i fabrikslokalen. Han ropade efter Zeynep. Han hittade henne sedan hägnade i en snara balanserande på en stol. Han försökte få ner henne från snaran när Cengiz slog ner honom. Mannen låg medvetslös på marken. Cengiz vände sig leende mot Zeynep.

Sändningen den 27 februari 2021, kl. 7.30

Şule låg medvetslös på rygg på badrumsgolvet. Det syntes blod på golvet under hennes huvud. Mannen och Melek stod i badrummet. Mannen gick fram till Şule och försökte få liv i henne. Melek undrade om mamman sov. Mannen luktade på Şule. Melek frågade om hon skulle ringa efter ambulans. Mannen sa att hennes mamma var packad.

Cengiz satt på en stol med en pistol i varje hand. Mannen frågade bland annat vad Cengiz skulle göra mot dem och Cengiz sa att han skulle göra vad han behagade och att de först skulle ha lite kul. Cengiz gav mannen en örfil. Zeynep skrek åt honom att sluta och sa bland annat att vad de än gjorde så skulle Cengiz döda dem. Cengiz gick fram till Zeynep, drog bak hennes hår och lade näsan mot hennes nacke.

Sändningen den 27 februari 2021, kl. 8.00

Zeynep och en man satt bundna i en fabrikslokal. De talade om att Cengiz som höll dem fången inte hade modet att döda dem. Cengiz gick fram till mannen och slog honom med knytnäven i ansiktet. Mannen sa att det inte var en rättvis match eftersom han var bakbunden. Cengiz slog honom en gång till i ansiktet.

Sändningen den 27 februari 2021, kl. 8.30

Cengiz ringde upp Melek för att Zeynep skulle få ta farväl av henne innan han skulle döda Zeynep. Melek grät i telefonen och sa att Zeynep inte fick lämna henne. Zeynep försökte sedan tala om var hon befann sig. Cengiz slog henne så att hon föll ner på golvet och förlorade medvetandet.

Sändningen den 27 februari 2021, kl. 9.00

Zeynep låg medvetslös på golvet bredvid en bunden man. Cengiz tog en kniv och höll mot mannens hals.

Cengiz lämnade en bil på motorvägen och sprang över vägen. Şule sprang efter med barnet i famnen. Mannen som tidigare varit bunden i fabrikslokalen sprang efter dem. Şule ramlade på vägen med barnet framför sig. Mannen sprang fram till dem och försökte skydda henne och barnet och blev påkörd av en lastbil. Han sågs flyga genom luften och sedan bli liggande på mage på motorvägen.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna är framför allt kritiska till att flickan och mamman i serien utsätts för psykiskt och fysiskt våld av flickans styvfar. Anmälarna är även kritiska till det våld som förekom mot andra människor i serien. Enligt anmälarna kunde flera av scenerna ovan verka skrämmande för barn och borde inte sändas på en tid då barn kan tänkas titta på tv.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att sändningarna överensstämmer med bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft och anför följande.

Bakgrund

Modern och dottern var en turkisk dramaserie som producerades i 90-minutersavsnitt i Turkiet, men klipptes ner till 30-minutersavsnitt för sändning i SVT. Totalt sändes serien i 129 avsnitt i SVT.

Modern och dottern var den femte i raden av turkiska dramaserier som SVT köpt in sedan 2012. Genom de turkiska serierna har SVT lyckats nå en målgrupp som traditionellt inte hittar till kanalen. Turkiska serier har utvecklats till en egen genre som kallas dizi, och produktionerna lockar en trogen publik både hos SVT och andra aktörer. Att genren blivit ett framgångsrecept kopplas bland annat till att en dizi bygger på starka känslor, vilket förstärks av exempelvis känsloladdad musik.

Vanliga teman för en dizi är frågor som religion, familjevärderingar och klass. Inte sällan kärlek mellan rika och fattiga. Men på senare år har även exempelvis kvinnomisshandel, psykisk ohälsa och barnäktenskap tagit allt större plats.

Modern och dottern

Modern och dottern var en serie som föll väl in i SVT:s målsättning att öka den kulturella och språkliga mångfalden i SVT:s dramautbud och samtidigt nå en publik som vanligtvis inte tittar på public service. Den kretsade runt en viktig samhällsfråga som kan vara relevant även för en yngre publik, även om

programmet inte riktade sig till barn. Bedömningen var att serien, trots sitt allvarliga tema, skulle gå att sända på dagtid efter viss bearbetning. För att iaktta varsamhet i fråga om våldsskildringar anlät SVT ett produktionsbolag vars uppdrag var att i möjligaste mån redigera bort det mer utstuderade eller närgångna våldet. Bland annat har scener där styvpappan slår flickans mamma klippts bort, så att själva slaget inte syns. Scener där det har förekommit blod har också bearbetats. Redigeringen har skett i dialog med SVT.

När det gäller sändningen den 11 februari 2021 där styvpappan hamnade i slagsmål med vakter, kan det diskuteras om scenen borde ha bearbetats ytterligare. Scenen är dock kort, det är tydligt att situationen avbryts och att styvpappan har klarat sig relativt oskadd. Han tas senare om hand av flickans mamma.

Många av de scener som beskrivits ovan handlar om våld eller obehag som antyds men inte uttrycks i bild, vilket framgår av sändningarna. Som exempel kan nämnas scenen där styvpappan höll upp ett skärp i förgrunden och höjde handen för att slå flickan. Inget slag visades. När flickan sattes i en soppåse av styvpappan var det förstås en stressande situation för modern och en scen som kunde skapa obehag hos publiken. Hur grym scenen än kunde upplevas så verkade flickan oberörd när påsen öppnades och publiken kunde se att hon var fysiskt oskadd. I en scen blev en man påkörd av en lastbil och flög genom luften. Även där var situationen skildrad utan blod. Det kan diskuteras om vissa av dessa scener går över gränsen för vad som är skrämmande för barn. Samtidigt behöver samhällsfenomen som familjevåld kunna behandlas även i programmaterial som inte riktar sig till barn, men som kan tänkas ses av äldre barn, för vikten av att detta kan behöva diskuteras även i deras värld. I sändningarna skildrades också hur Zeynep och andra vuxna kämpade för att hjälpa Melek och behandlade henne på ett kärleksfullt sätt. Serien slutade med att Melek fick en ny familj och en ny mamma i Zeynep.

Mot bakgrund av det viktiga samhällsintresset att behandla dessa ämnen och den redigering som gjorts för att bearbeta materialet anser SVT att sändningarna kan rymmas inom ramen för bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (16 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen tillämpas bland annat vid bedömningen av program som innehåller våld. Den innebär enligt granskningsnämndens praxis ett krav på återhållsamhet i fråga om våldsskildringar och våldsinslag som sänds på tider då barn kan antas ta del av programmen. Den kan även tillämpas vid bedömning av inslag som utgör uppenbar psykisk misshandel eller mobbning.

Nämnden tillämpar en strängare bedömning för program eller inslag som sänts före kl. 21.00 än för senare sändningar. Nämnden tar även hänsyn till programsammanhanget och om någon varning föregick sändningen.

Nämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Enligt granskningsnämndens mening var dramaseriens tema och flera av de våldsamma och ofta utdragna bildsekvenser som förekom i kombination med dramatiska ljud av sådan karaktär att de kunde verka skrämmande för barn. Nämnden beaktar särskilt att flera sändningar innehöll psykiskt och/eller fysiskt våld direkt riktat mot ett barn. Mot denna bakgrund borde samtliga granskade sändningar, förutom den 22 augusti 2020, klockan 9.30 och 11.00, inte ha visats vid en tidpunkt då barn kan tänkas titta på tv. Med hänsyn till sändningstiden strider sändningarna mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg, Erik Fichtelius och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av Rasmus Gedda.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.

SIGNATURSIDA

Detta dokument har elektroniskt undertecknats av följande
undertecknare:

NAMN:	Dag Edvin Bror Mattsson
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_09ec657784c36df1e44ae63ad1b51cab82
DATUM & TID:	2021-09-06 10:28:08 +02:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2021-09-06 10:28:14 +02:00
Ref: 19375SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)